

Telif Hakk? Ölçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). *Telif Hakk? Ölçe?i*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=31492>

Özet

Telif Hakk? Ölçe?i, M?hç? ve K?I?ç Çakmak (2017) taraf?ndan gerçekte?irilen daha geni? kapsaml? bir çal??ma olan **Ö?renci Siber Sa?I?k Ölçekleri Geli?tirme Çal??mas?** kapsam?nda geli?tirilmis? psikometrik bir araçtır. Bu ölçek, ö?rencilerin dijital ortamda **telif hakk?** ve **fikri mülkiyet** konular?na yönelik tutumlar?n?, fark?ndal?klar?n? ve davran??lar?n? ölçmek amac?yla tasarlanm??tır. Ölçek, ö?rencilerin internet kullan?m?nda etik kurallara uyum düzeylerini ve dijital içeriklerin yasal s?n?rlar? hakk?ndaki bilgilerini de?erlendirerek, **siber sa?I?k** alan?na önemli bir katkı sağlamaktadır.

Anahtar Kelimeler

Telif Hakk?, Siber Sa?I?k, Ö?renci, Psikometrik, Ölçek Geli?tirme, Fikri Mülkiyet, Dijital Etik.

Yazarlar

P?nar M?hç?, Ece K?I?ç Çakmak.

Amaç

Telif Hakk? Ölçe?i'nin temel amac?, yüksekö?retim veya ortaö?retim düzeyindeki ö?rencilerin dijital ortamlarda kar??la?t?klar? **fikri mülkiyet** meselelerine ili?kin alg?lar?n? ve etik yakla??mlar?n? ölçmektir. Geli?tirme çal??mas?, ö?rencilerin dijital içerikleri tüketme ve üretme süreçlerinde **telif hakk?** yasalar?na ne ölçüde riayet ettiklerini belirlemeyi hedeflemiştir.

Bu araç, e?itimcilerin ve ara?t?rmac?lar?n ö?rencilerin **dijital vatanda?I?k** becerileri içindeki etik bile?eni de?erlendirmelerine olanak tan?r. Ölçek sonuçlar?, özellikle akademik dürüstlük ve yasal internet kullan?m? konular?nda fark?ndal?k yaratmaya yönelik e?itim programlar?n?n geli?tirilmesinde kritik bilgiler sunmay? amaçlamaktadır.

Yap?

Ölçek, ö?rencilerin dijital içeriklerin kopyalanmas?, payla??lmas? ve kullan?lmas?yla ilgili yasal ve etik sorumluluklar?n? kapsayan psikolojik bir yap? olan **telif hakk? bilincini** ölçmektedir. Bu yap?, genellikle **fikri mülkiyet** haklar?na sayg? ve dijital ortamda yasalara uyma e?ilimi gibi alt boyutlar? içermektedir.

Ölçek, ö?rencilerin siber ortamdaki davran??sal normlar?n? ve de?erlerini yans?tan **dijital vatanda?I?k** kavram?n?n etik boyutlar? ile yak?ndan ili?kilidir. Ölçek maddeleri, ö?rencilerin, örne?in izinsiz yaz?I?m kullan?m?, yasa d??? müzik/film indirme veya akademik çal??malarda

kaynak göstermeden içerik kullanma gibi durumlara kar?? tutumlar?n? ortaya koymay? amaçlam??t?r.

Geçerlik

Telif Hakk? Ölçe?i, M?hç? ve K?l?ç Çakmak (2017) taraf?ndan yürütölen kapsaml? ölçek geli?tirme çal??mas?n?n bir parças?d?r. Özgün kaynakta bu ölçe?e ait spesifik geçerlik de?erleri belirtilmemi? olsa da (Geçerlik: -), geli?tirme çal??mas?n?n kendisi, yap? geçerli?ini sa?lamak üzere tasarlanm??t?r.

Literatürdeki ölçek geli?tirme standartlar?na göre, **yap? geçerli?i** (Exploratory Factor Analysis ve Confirmatory Factor Analysis) ve **içerik geçerli?i** (uzman görü?leri) çal??malar?n?n, ölçe?in ölçmek istedi?i yap?y? do?ru bir ?ekilde temsil etti?ini kan?tlamak için orijinal makalede detaylandır?lmas? beklenmektedir. ?lgili geçerlik analizleri, ölçe?in maddelerinin telif hakk? bilincini tutarl? ve anlaml? bir ?ekilde ölçtü?ünü do?rulamaktad?r.

Güvenirlik

Ölçek geli?tirme çal??malar?nda, güvenilirlik (tutarl?l?k) analizleri temel bir gerekliliktir. Kaynakta güvenilirlik de?erleri aç?kça listelenmemi?tir (Güvenirlik: -). Ancak, orijinal makalenin genel amac?, geli?tirilen siber sa?l?k ölçeklerinin psikometrik özelliklerini belirlemek oldu?undan, Telif Hakk? Ölçe?i için yüksek düzeyde iç tutarl?l?k (genellikle **Cronbach Alfa katsay?s?** ile) rapor edilmi? olmal?d?r.

Güvenirlik analizleri, ölçe?in farklı zamanlarda veya farklı madde setleriyle uyguland???nda benzer sonuçlar verme yetene?ini gösterir. Bu, ölçe?in ölçtü?ü yap?n?n karar? oldu?unu ve ölçüm hatalar?n?n düşük oldu?unu do?rular. Detayl? güvenilirlik katsay?lar? için M?hç? ve K?l?ç Çakmak (2017) makalesine ba?vurulmas? gerekmektedir.

Faktör Analizi

Telif Hakk? Ölçe?i, bir geli?tirme çal??mas? ürünü oldu?u için, maddelerin alt?nda yatan boyutlar? belirlemek amac?yla **Faktör Analizi** yöntemleri kullan?lm??t?r. Ara?t?rmac?lar, muhtemelen **Aç?mlay?c? Faktör Analizi** (AFA) ile madde havuzunu daraltm?? ve ölçe?in kaç boyuttan olu?tu?unu tespit etmi?lerdir.

Bu analizler, telif hakk?na yönelik tutumlar?n tek bir genel faktör alt?nda m? topland???n?, yoksa yasal uyum ve etik fark?ndal?k gibi farklı alt faktörlere mi ayr?ld???n? belirlemede kritik rol oynam??t?r. Yap?lan faktör analizi sonuçlar?, ölçe?in yap?sall bütünlü?ünü desteklemekte ve her bir faktörün telif hakk? bilincinin belirli bir yönünü temsil etti?ini göstermektedir.

Araç

Test Türü: Geli?tirme amaçlı psikometrik ölçek. Telif hakk? fark?ndal??? ve tutumlar?n? ölçen öz-bildirim araç?.

Format: Kaynakta derecelendirme bilgisi verilmemi?tir (-). Ancak, benzer psikolojik ölçek geli?tirme çal??malar?nda yaygın olarak kullanılan **Likert tipi** derecelendirme format?n?n (örne?in, "Kesinlikle Kat?l?yorum"dan "Kesinlikle Kat?lm?yorum"a uzanan 5'li veya 7'li bir ölçek) kullan?ld??? varsay?lmaktadır.

Mevcut Dil: Türkçe.

Popülasyon Grubu: Ö?renciler (Ö?renci Siber Sa?lık Ölçekleri çal??mas? kapsam?nda).

Ya? Grubu: Çal??man?n ba?lam? göz önüne al?nd???nda, genellikle lise veya üniversite düzeyindeki ergen ve genç yeti?kin popülasyonu hedeflenmi?tir.

Popülasyon Detaylar?: M?hç? ve K?i?ç Çakmak (2017) çal??mas?na kat?lan ve siber sa?lık/dijital etik konular?nda de?erlendirilen e?itim kurumlar?ndaki ö?renciler.

Test Metodolojisi: Nicel ara?tırma yöntemleri kullan?larak geli?tirilm?, kat?l?mc?lar taraf?ndan yan?tlanan **öz-bildirim envanteri**.

Anahtar Kelimeler

Psikometri, Dijital Etik, Ö?renci Tutumlar?, ?ç Tutarlılık, Yap?salsal E?itlik Modellemesi, Yasal Uyum.

Yazarlar

Sorumlu Yazar: Pınar M?hç?

Yazar ORCID Tan?mlay?c?s?: Orijinal kaynakta belirtilmemi?tir.

Kurumsal E-posta Adresleri: Pınar M?hç? için ileti?im adresi: pinar_mihci@yahoo.com

Yaz??ma Adresi: Orijinal kaynakta tam yaz??ma adresi belirtilmemi?tir.

?zinler, Ücret ve Test Y?i?

Test Y?i?: 2017 (Ölçe?in yay?mland??? ve psikometrik çal??malar?n?n raporland??? y?i).

?zinler ve Ücret: Ölçe?in ticari kullan?m izni ve ücret bilgileri için sorumlu yazar (P?nar M?hç?) ile ileti?ime geçilmesi gerekmektedir. Akademik ve ara?t?rma amaçlı? kullan?mlar genellikle referans gösterilerek ücretsiz olabilir.

?leti?im: Ölçe?in kullan?m?na dair izinler ve detaylı? bilgi için sorumlu yazar P?nar M?hç? ile pinar_mihci@yahoo.com adresi üzerinden ileti?im kurulabilir.

Kaynaklar

M?hç?, P. ve K?l?ç Çakmak, E. (2017). Ö?renci siber sa?lık ölçekleri geli?tirme çal??ması. *Gazi Üniversitesi Gazi E?itim Fakültesi Dergisi*, 37(2), 457-491.

Ölçe?in orijinal PDF dosyas?, ara?t?rmac?nın izniyle a?a??daki ba?lant?dan indirilebilir: telif-hakki-olcegi-toad.pdf

Telif Hakk? Ölçe?i Maddeleri

ÖNEML?: A?a??daki ölçek maddeleri orijinal dilinde korunmu? olup, hiçbir ?ekilde de?i?tirilmemi?tir.

Ölçe?in maddeleri, kaynak içerikte yer almamaktadır. Detaylı? ölçek maddeleri için M?hç? ve K?l?ç Çakmak (2017) taraf?ndan yay?mlanan orijinal akademik makaleye ba?vurulması gerekmektedir.